

ZNAČAJ STRATEGIJSKOG MENADŽMENTA U PRIVREDNOM RAZVOJU REGIONA

Slobodan Lukić

Univerzitet Sinergija
Raje Baničića bb, Bijeljina
Telefon: +38765511654
E-mail: slobodan.lukic@mtel.ba

Darko Pašalić

Univerzitet Sinergija
Raje Baničića bb, Bijeljina
Telefon: +38765522944
E-mail: darko.pasalic@mtel.ba

Sažetak

Strategija privrednog razvoja regiona obuhvata utvrđivanje različitih načina za ostvarivanje misije i ciljeva konkretnog privrednog regiona. U pitanju je svojevrsna vještina ostvarivanja privrednih ciljeva regiona odnosno racionalno reagovanje na sve privredne događaje u okruženju određenog regiona. Primena strategijskog menadžmenta u regionalnom privrednom razvoju treba da omogući blagovremeno i racionalno reagovanje privrede regiona na sve promjene u privrednom okruženju u kojem djeluju privredni subjekti regiona. To podrazumeva i sprovođenje određenih koraka kao što su analiza privrednog okruženja, privredno usmeravanje regiona, formulisanje odgovarajuće strategije privrednog razvoja regiona, implementaciju definisane strategije i sprovođenje strategijske kontrole.

Ključne riječi: region, strategija, konkurentnost, komparativna prednost

Abstrakt

Strategy of economical development of the region cover the determination of various ways for accomplishing the mission and aims of concrete economical development. It is about inherent ability of achieving the economical aims of the region, in other words, rational reacting to all economical events in surroundings of the certain region. Application of strategic management in regional economical development should allow in due course rational reaction of the regional economy to all changes in economical surroundings where the economical subjects of the region operate. That imply the conduction of certain steps such as the analysis of the economical surroundings, economical direction of the region, formulating of appropriate strategy of economical development of the region, implementation of defined strategy and conduction of strategic control.

Key words: region, strategy, competitiveness, comparative advantages

UVOD

Proces razvoja strategije ekonomskog razvoja regiona treba biti vođen principom da stanovnici datog regiona mogu na najbolji način identifikovati svoje privredne potrebe i

pokušati doneti najbolja rešenja kako bi zadovoljili utvrđene potrebe. U skladu sa ovim principom, postoji neophodnost uključivanja privrednika određenog regiona u proces izrade nacrtu strategije privrednog razvoja regiona. Privrednici mogu da ukažu na svoja iskustva i specifičnosti privrede regiona što može biti od velike vrednosti i značaja prilikom razvoja strategije regionalnog privrednog razvoja kao i prilikom primene strategijskog menadžmenta (upravljanja) u razvoju privrede regiona.

Iskustva više evropskih zemalja pokazuju, da uključivanje lokalnih vlasti (opštinske vlasti) i lokalnih privrednika i relevantnih privrednih subjekata u proces razvoja strategije privrednog razvoja regiona, može da proizvede značajne sinergetske efekte i rezultate u primeni (implementaciji) utvrđene strategije regionalnog ekonomskog razvoja. Takvi sinergetski efekti doprinose značajnijem oživljavanju privrede konkretnog regiona.

1. VREDNOST I ZNAČAJ VIZIJE ZA IMPLEMENTACIJU STRATEGIJE REGIONALNOG PRIVREDNOG RAZVOJA

U privrednom regionalnom razvoju, vizija se može definisati kao najširi okvir ili slika o budućem stanju i razvoju privrede određenog regiona. U ovom slučaju se radi o projekciji moguće i poželjne budućnosti konkretnog regiona. Neophodno je da takva projekcija bude realno ostvariva u nastupajućem periodu kako se ista ne bi pretvorila u bezvredan i neostvariv spisak nerealnih želja bez značajnijeg uporišta u privrednoj realnosti. Ako je projekcija budućeg stanja i razvoja privrede konkretnog regiona postavljena u skladu sa realnim privrednim stanjem i tokovima, postojaće preduslovi za ostvarivanje najopštijih ciljeva koje sadrži vizija privrednog razvoja regiona. Polazeći od prethodno rečenog, neizbežno je imati u vidu kako ekonomsko stanje i razvoj nacionalne ekonomije u okviru koje region egzistira tako i ekonomska kretanja u širem smislu (širi region koji čini više država, kontinent, svetska ekonomija). Dakle, vizija će imati veliku vrednost i značaj za razvoj privrede regiona samo ukoliko je utvrđena na realnim privrednim osnovama.

Vizija privrednog razvoja određenog regiona treba da pruži najuopšteniju sliku o tome gde treba biti dati region u privrednom smislu u nekom određenom budućem periodu. Taj budući period treba biti utvrđen na optimalnim osnovama. Potrebno je izbeći previše dug vremenski period ali i previše kratak vremenski okvir. Vremenski okvir za koji bi se vršila projekcija budućeg privrednog razvoja regiona treba biti optimalan, uvažavajući privredne i ostale specifičnosti datog regiona.

2. KONCEPTI, METODI I TEHNIKE NEOPHODNI ZA PRIMENU STRATEGIJSKOG MENADŽMENTA U REGIONALNOM PRIVREDNOM RAZVOJU

Postoji nekoliko koncepta, metoda i tehnika čija je primjena od esencijalne važnosti za kvalitetno sprovođenje strategijskog upravljanja u privrednom razvoju određenog regiona. Bez njihove primjene ne bi se moglo očekivati temeljno i cjelovito sprovođenje ubrzanog privrednog razvoja regiona. Riječ je o sljedećem:

1) SWOT analiza. Radi se o veoma bitnoj tehnici koja se može koristiti prilikom realizacije strategijskog upravljanja privrednim razvojem određenog regiona. Suština ove tehnike je u tome da se sagledaju sve prednosti i potencijalne mogućnosti privrednog razvoja određenog regiona. Naravno, date prednosti i mogućnosti su osnova za intenzivniji razvoj privrede

određenog regiona. Sa druge strane, ništa manje važno nije ni utvrđivanje nedostataka i potencijalnih opasnosti za privredni razvoj konkretnog regiona.

2) **Analiza jaza (GEP-a)**. Radi se o potrebi da se ukaže na trenutno mjesto posmatranog regiona u privrednom smislu. Isto tako, postoji neophodnost da se sagleda željena pozicija za dati region odnosno mjesto u privrednom smislu gdje region treba biti. Posle toga, postoji potreba za definisanjem aktivnosti koje treba da doprinesu pomjeranju određenog regiona od trenutne ka željenoj poziciji u privrednom smislu.

3) **Benchmarking** u funkciji razvoja privrede regiona. Radi se o izuzetno nužnom konceptu koji se koristi prilikom strategijskog upravljanja privrednim razvojem određenog regiona. Riječ je o poređenju i kopiranju uspješnih primjera iz prakse koji se eventualno mogu primijeniti i u privrednom razvoju posmatranog regiona. Postoji nekoliko etapa benchmarking-a:

- planiranje benchmarking procesa i utvrđivanje elemenata benchmarking procesa
- prikupljanje i analiza podataka o vlastitom stanju (stanje regiona)
- prikupljanje i analiza podataka o drugima
- poboljšanje vlastitog stanja (stanje regiona)
- kontinuirana (stalna) poboljšanja

4) **Cost-benefit analiza** u razvoju privrede regiona. Radi se o svojevrsnoj analizi troškova i koristi koja se može na odgovarajući i kvalitetan način iskoristiti u privrednom razvoju određenog regiona.

5) **Primjena kompjuterskih softvera i interneta** u funkciji implementacije strategijskog upravljanja regionalnim privrednim razvojem. Naravno, živimo u doba korištenja naprednih informacionih tehnologija te je od velike važnosti korištenje svih mogućnosti koje pružaju napredne informacione tehnologije a koje mogu biti u funkciji intenzivnog privrednog razvoja određenog regiona.

Ostali koncepti, metodi i tehnike strategijskog menadžmenta primjenjivi u privrednom razvoju regiona. U regionalnom privrednom razvoju značajnu primenu mogu naći koncepti, tehnike i metode kao što su TQM menadžment pristup, Shell matrica, Mc Kinsey/General Electric matrica, BCG matrica kao i koncept životnog ciklusa.

3. STRATEŠKI CILJEVI REGIONALNOG PRIVREDNOG RAZVOJA

Od esencijalne važnosti u regionalnom privrednom razvoju je definisanje strateških ciljeva koje treba ostvariti kako bi se privreda određenog regiona podigla na viši nivo u pogledu konkurentnosti. Da bi se ostvarili definisani strateški ciljevi postoji neophodnost zadovoljenja i određenih posebnih ciljeva što je ujedno i uslov za dostizanje postavljenih strateških ciljeva.

Kao ključni strateški ciljevi u regionalnom privrednom razvoju mogu se izdvojiti sljedeći:

- 1) Revitalizacija i podizanje nivoa konkurentnosti privrede regiona
- 2) Stvaranje održive konkurentnosti regiona
- 3) MSP sektor kao i razvoj klastera kao osnove ubrzanog privrednog razvoja

- 4) Otvaranje privrede regiona prema tržištima u okviru određenog "šireg" regiona

4. ZAKLJUČAK

Smisao ovog rada je da ukaže na značaj i mogućnost primjene strategijskog menadžmenta u privrednom razvoju određenog regiona. Postoji niz konkretnih metoda i tehnika strategijskog menadžmenta koji se mogu uspješno primjeniti u razvoju privrede regiona. To bi vodilo mnogo boljem iskorištavanju komparativnih prednosti određenog regiona kao i podizanju konkurentnosti privrede regiona. Optimalnija eksploatacija komparativnih prednosti regiona neminovno dovodi do niza sinergetskih efekata. Podizanje stope zaposlenosti na viši nivo kao i kvalitetniji životni standard stanovnika određenog regiona su neki od esencijalnih sinergetskih efekata usled poboljšanog iskorištavanja komparativnih prednosti konkretnog regiona.

LITERATURA

- [1] Đuričin Dragan, Janošević Stevo : ''Menadžment i strategija'', Ekonomski fakultet, Beograd, 2006.
- [2] Erić Dejan : ''Menadžment-umetnost upravljanja'', Ekonomski fakultet, Beograd, 2006.
- [3] Mašić Branislav : ''Strategijski menadžment'', Univerzitet ''Singidunum'', Beograd, 2006.
- [4] Milisavljević Momčilo : ''Strategijski menadžment'', Poslovna škola-Megatrend, Beograd, 2002.
- [5] Dess, G.G., Lumpkin, G.T., Eisner, A.B., Strategic Management, McGraw-Hill, Irwin, 2007.
- [6] Porter, Michael, On Competition, Harward Business review book series, 2006.